

Галушка Н. Й.

к.е.н.,

менеджер (управитель) із персоналу ФОП Чубак С.В.

Стецюк Н. Є.

к.е.н.,

бухгалтер КУТОР Тернопільський обласний
клінічний шкірно-венерологічний диспансер,
м. Тернопіль, Україна

ОЦІНКА ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЕВООБРОБНОЇ ГАЛУЗІ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ

Ринкові умови господарювання суттєво посилюють вимоги до підвищення ефективності діяльності підприємств усіх галузей економіки, зокрема деревообробної. Функціонування підприємств деревообробної промисловості супроводжується кругообігом ресурсів, значне місце в яких займають запаси. Виробничі запаси є однією з найважливіших складових оборотного капіталу деревообробних підприємств.

Забезпеченість підприємств деревообробної галузі виробничими запасами, їх раціональна структура та ефективне використання обумовлюють безперервність технологічного процесу, а отже, сприяють випуску запланованого обсягу продукції та економії витрат грошових коштів на інвестування в оборотний капітал підприємства. Слід відмітити, що теоретично на підприємстві можна не формувати запаси з метою економії витрат на утримання складів та зберігання виробничих запасів. Але в такому випадку зростає ризик зриву технологічного процесу через нестачу виробничих запасів, а також зростають витрати підприємства на придбання сировини та матеріалів дрібними партіями. Тобто, актуальним є питання визначення оптимального обсягу виробничих запасів на підприємстві.

С.В. Калабухова пише, що саме уніфікована професійна методика оцінки складських виробничих запасів дозволяє керівникові підприємства прийняти стратегічне рішення щодо управління ними [3, с.302]. М.Т. Шендригоренко зазначає, що в умовах систематичних порушень постачальниками договірних зобов'язань аналіз ритмічності постачань набуває першочергового значення. [7, с.12]. Автор слушно стверджує, що виявити порушення строків постачань, а отже своєчасно прийняти відповідні управлінські рішення можливо лише шляхом співставлення фактичних даних, що характеризують надходження матеріалів від постачальників, з даними, вказаними в договорах.

Таким чином, розпочинати оцінку забезпеченості підприємства виробничими запасами слід з вивчення порядку розрахунку потреби підприємства у виробничих ресурсах, обґрунтованості формування портфеля замовлень, умов договорів постачання матеріальних ресурсів. Зазначеного підходу дотримуються Л.А. Богдановська [1, с.315], С.В.Калабухова [3, с.408], Є.В.Мних [4, с.105], П.Я. Попович [5, с.135], Г.В.Савицька [6, с.253]. Проте, в жодній із згаданих робіт не сказано, як саме розраховується та чи інша потреба. Можна лише здогадуватись, що потреба в певному запасі для виробництва, наприклад певного виду продукції має розраховуватись шляхом множення норми витрат цього запасу на обсяг запланованої продукції. На думку Л.А. Богдановської, основою розрахунку потреби підприємства у матеріальних ресурсах є норми їх витрат і норми складських запасів [1, с.315]. Однак самі лише норми витрат матеріалу і норми його складського запасу не можуть відображати потребу підприємства у конкретному матеріалі. Необхідно в даному розрахунку враховувати запланований обсяг виробництва.

Дослідження технологічних особливостей деревообробної промисловості дозволило уточнити порядок розрахунку загальної потреби підприємства у конкретному виробничому запасі (беручи до уваги попит в n -ному виді виробничих запасів за всіма напрямками їх відпуску зі складу на i -й період часу та необхідні для нормального функціонування підприємства складські (резервні) запаси n -ного виду) з урахуванням специфіки облікового забезпечення, що проілюстровано практичним обчисленням ((1), табл.1).

Таблиця 1

Розрахунок загальної потреби необрізних пиломатеріалів на заготовки штучного паркету на місяць ТОВ «Ліском - Шпон»*

Вид виробничого запасу (необрізні пиломатеріали)	Сорт пиломатеріалів											
	1			2			3			4		
	Норма витрат, м ³ /м ³	Плановий обсяг виробництва, м ³	Потреба у виробничому запасі, м ³	Норма витрат, м ³ /м ³	Плановий обсяг виробництва, м ³	Потреба у виробничому запасі, м ³	Норма витрат, м ³ /м ³	Плановий обсяг виробництва, м ³	Потреба у виробничому запасі, м ³	Норма витрат, м ³ /м ³	Плановий обсяг виробництва, м ³	Потреба у виробничому запасі, м ³
Дуб	1,560	100	156	1,720	-	-	1,980	30	59,4	-	-	-
Бук	1,530	90	137,7	1,710	50	85,5	2,010	10	20,1	-	-	-
Граб	1,610	50	80,5	1,780	30	53,4	2,040	80	163,2	-	-	-
Береза	1,590	-	-	1,770	80	141,6	2,070	100	207	-	-	-
Ясень	1,575	70	110,2	1,735	-	-	2,030	50	101,5	-	-	-
Сосна звичайна	1,530	-	-	1,710	10	17,1	1,970	50	98,5	2,240	100	224
Модрина	1,610	-	-	1,955	40	78,2	2,235	-	-	2,500	100	250

* - сформовано автором

Проаналізовано забезпеченість конкретного підприємства виробничими запасами шляхом оцінки повноти та своєчасності їх надходження від постачальників.

$$P_n = VZ_n^i + VZ_{n \text{ склад}}, \quad (1)$$

де P_n – сукупна потреба підприємства в n -ному виді виробничих запасів;

VZ_n^i – потреба в n -ному виді виробничих запасів за всіма напрямками їх відпуску зі складу на i -й період часу;

$VZ_{n \text{ склад}}$ - необхідні для нормального функціонування підприємства складські (резервні) запаси n -ного виду.

Таким чином, забезпеченість підприємства виробничим запасом n -ного виду в днях визначається як частка від ділення фактичного обсягу виробничого запасу n -ного виду у натуральному вимірнику на середньодобові витрати виробничого запасу n -ного виду у натуральному вимірнику (розраховуються як частка від ділення планової потреби в запасі n -ного виду на інтервал постачання цього запасу). Для розрахунку забезпеченості деревообробного підприємства виробничими запасами на основі уточненого алгоритму показник середньодобових витрат пиломатеріалів розрахований шляхом ділення планової потреби в запасі на інтервал постачання; показник забезпеченості у днях розрахований шляхом ділення обсягу фактичного надходження запасу на середньодобовий відпуск у виробництво цього ж запасу. Відхилення у днях розраховано за допомогою порівняння показників забезпеченості запасом та інтервалу його постачання.

Проведене дослідження свідчить, що здійснення оцінки забезпеченості виробничими запасами з врахуванням галузевих особливостей деревообробних підприємств, дає можливість приймати аргументовані та оптимальні управлінські рішення, направлені на уникнення ризику незабезпеченості сировинними ресурсами.

Список використаних джерел

1. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности: Учебник / Л.А.Богдановская, Г.Г.Виногоров, О.Ф.Мигун [и др.]; подбщ. ред. В.И.Стражева. — Мн.: Выш. шк., 1996. — 363 с.
2. Добрянська М.В. Аналіз запасів виробничих підприємств і вироблення пропозиції щодо їх ефективного використання у ринкових умовах / М.В. Добрянська // Науковий вісник НЛТУ України. - Збірник науково-технічних праць. – Львів : РВВ НЛТУ України, 2012. – Вип. 22.07. – С.175–180.
3. Калабухова С.В. Аналітичне забезпечення управління виробничими запасами суб'єктів господарювання / С.В. Калабухова // Економіка та підприємництво: зб. наук. пр. молодих вчених та аспірантів / Відп. ред. І.В. Луняк. - К.: КНЕУ, 2009. - Вип.23. – С.301 – 310.
4. Мних Є.В. Економічний аналіз на промисловому підприємстві / Є.В.Мних. – К.: ІЗМН, 1996. – 236 с.
5. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підручник / П.Я. Попович. – К.: Знання, 2008. – 630 с.
6. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Г.В. Савицкая.– Мн.: ИП «Экоперспектива», 1997.– 498 с.
7. Шендригоренко М. Т. Методика обліку, контролю і аналізу матеріальних ресурсів (на прикладі гірничовидобувних підприємств м. Кривого Рогу) : автореферат дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / М.Т. Шендригоренко. – К: КНЕУ, 2000.– 19 с.